

EMLÉKHELYEK

Az utolsó Rákóczi „harangja”

Rákóczi György fiatalkori képmása

Párizstól 45 kilométerre északnyugatra, Val-d’Oise megyében fekszik a festői szépségű kis falu, Cléry-en-Vexin. Ennek, a napjainkban mindössze 410 lakosú településnek a közepén pedig egy, a XIII. és a XVI. század között épített, gótikus és reneszánsz stílusjegyeket viselő műemlék, a Saint Germain tiszteletére szentelt római katolikus plébániatemplom (Église-Saint-Germain-de-Paris) áll.¹ És, hogy számunkra, magyarok számára milyen jelentőséggel bír ez a francia egyházi épület? Nos, ezen templom egyik harangja, az 1747-ben készített és fél évszázaddal később, a „Nagy Francia Forradalom” alatt megsemmisült „Suzanne Georgette” keresztapja nem más volt, mint II. Rákóczi Ferenc vezérlő fejedelem legkisebb fia, a család utolsó fíсарja, Rákóczi György herceg.²

Mint fentebb már említettem, a haragot – valamikor 1789 és 1799-között – leszerelték és Pontoise városába szállították, ahol ágyúnak öntötték be.³ Rákóczi György „harangja” tehát megsemmisült, de szerencsénkre fennmaradt a feliratának a szövege,⁴ mely a következőképpen szól:

EN 1747 AIT ETE BENIT PAR M^{RE} ANTHOINE DE VOVSGES
CURE DE CETTE PAROISSE ET NOMMEE MARGUERITE GEORGETTE
PAR MON PARRAIN MONSEIG^R GEORGES RACOSKY
PRINCE AU SAINT EMPIRE ROMAIN ROY DE HONGRIE
ET PAR D^{ELLE} PINTHEREAU DE BOISLISLE
DAME EN PARTIE DE CLERY

Azaz, 1747-ben Antoine de Vouvges⁵ úr, ennek a plébániának a lelkésze megáldott és a keresztapám Rákóczi György úr, a Római Szent Birodalom hercege, Magyarország királya,⁶ valamint Pinthereau de Boislisle kisasszony, Cléry egy részének az úrhölgye Marguerite Georgett-nek nevezett el.

A fenti feliraton kívül sikerült még egy korabeli írásos emléket is találnom a „Rákóczi-harangról”. Ez pedig a Cléry-en-Vexin-i római katolikus egyház keresztelési anyakönyve, melyben a következő adatok szerepelnek a „*Bénédictio de lapetite Cloche*”, azaz, a kis harang megáldásáról: 1747. augusztus 5-én, szombaton megáldotta a kis harangot ennek a plébániának a lelkésze, Antoine de Deuouges úr és „*Monsieur Georges de Ragotzy prince par la grace de Dieu du Saint Empire Romain Seigneur en partie du Royaume d’hongrie duc de Munkacz et de Makowitz Comte de Saros Seigneur de Sarospatak Tokay Regés [Regéc] Frenéz [Szerencs] Liednicz [Lednic] Onod*” (Rákóczi György úr, Isten akaratából

¹ http://fr.wikipedia.org/wiki/%C3%89glise_Saint-Germain-de-Paris_de_Cl%C3%A9ry-en-Vexin

² Rákóczi György életéről ld. *Bernard Le Calloc 'h*: Az utolsó Rákóczit Párizsban temették el. In: Rákóczi Hírvivő, 2004. 1. sz. 15.; *Gudenus János József*: A Rákóczi fejedelmek leszármazottjai Európában. Bp., 2006. 38.; Magyar Katolikus Lexikon XI. köt. Főszerk.: *Diós István*. Bp., 2006. 435.; Új Magyar Életrajzi Lexikon V. köt. Főszerk.: *Markó László*. Bp., 2004. 588. etc.

³ *Léon Plancourad*: Notice archéologique sur l’Église de Cléry-en-Vexin. II. Épigraphe. In: Département de Seine-et-Oise. Commission des antiquités et des arts. Vol. XXII. Versailles, 1902. 123.

⁴ *Plancourad* i. m. 122–123.

⁵ Helyesebben: Deuouges.

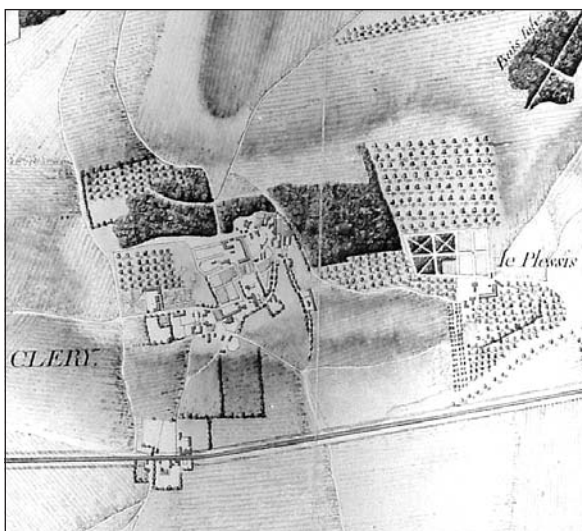
⁶ Helyesebben: Rákóczi György úr, a Római Szent Birodalom és Magyarország hercege.

a Római Szent Birodalom hercege, a Magyar Királyság részbeni ura, Munkács és Makovica hercege, Sáros grófja, Sárospatak, Tokaj, Regéc, Szerencs és Ónod ura), valamint „*Damoiselle Marguerite Suzanne de Pinthereau des Boislisle Dame en partie de Cléry*” (Marguerite de Pinthereau des Boislisle kisasszony, Cléry egy részének úrhölgye) elnevezték Marguerite Georgettának, Marc Antoine de Brossard, Cléry másik részének az ura és felesége, Marie Elizabeth de Roze, valamint más urak és hölgyek jelenlétében.⁷

Említésre méltó adalék még, hogy a Cléry-en-Vexin-i templomban nyugszik az 1768-ban elhunyt Suzanne Marguerite Pinthereau de Bois l’Isle, akit több szakirodalmi forrás szerint Rákóczi György herceg nem sokkal az első neje halála után, az 1740-es évek elején feleségül vett.⁸ Mások viszont megkérdőjelezik, hogy az 1756-ban elhunyt utolsó Rákóczinak valóban törvényes felesége volt-e a hölgy.⁹ Ezen kérdésre jómagam – még – nem tudom a pontos választ. Azt azonban igen, hogy ez az asszony – a Cléry-en-Vexin-i halotti anyakönyvi bejegyzése szerint – a 66 éves korában, 1768. december 23-án elhunyt és december 25-én a helyi templom alatti kriptába eltemetett nagyméltóságú

A Cléry-en-Vexin-i római katolikus plébániatemplom

Cléry-en-Vexin a XVIII. században

„*Margueritte Suzanne de Pinthereau, dame de Cléry*” hercegnő, „*Monseigneur Georges Rakogtzi prince par la grace de dieu du St. Empire Romain, Seigneur en partie du royaume de Hongrie, duc de Munkacz et Makowicz, comte de Saros, Seigneur de Sárospatak, comte de Tokaj, Regéz, Szerencz Liednicz et Onod*” (Rákóczi György úr, Isten akaratából a Római Szent Birodalom hercegeének, a Magyar Királyság részbeni urának, Munkács és Makovica hercegeének, Sáros grófjának, Sárospatak urának, Tokaj, Regéc, Szerencs és Ónod grófjának¹⁰ az özvegye volt.)¹¹ Summa summarum, jómagam is azt tartom valószínűnek, hogy Rákóczi György, nem sokkal az 1756 júniusában bekövetkezett halála előtt feleségül vette az élettársát.

Merényi-Metzger Gábor

⁷ Archives départementales du Val-d’Oise (a továbbiakban: AdVO). Registres paroissiaux. 3E48 4. Cléry-en-Vexin. Tom. 1746–1768. Fol. 8.

⁸ *Le Calloc’h*. i. m. 15.; Wertner Mór: A Rákócziak családi történetéhez II. In: Erdélyi Múzeum, 1898. 2. sz. 105.

⁹ Markó Árpád: A Rákóczi-család legutolsó tagjai. In: Turul, 1940. 3–4. sz. 82.; Émile Pillias: Paris, ville des Rakóczi. In: Revue des études hongroises. Tom. 14–15. Paris, 1936–1937. 173.; Thaly Kálmán: A Rákóczi-ház kihalásának időpontja és egy újabb nemeslevél II. Rákóczi Ferenc fejedelemtől. In: Turul, 1905. 2. sz. 50.

¹⁰ Helyesebben: Sárospatak, Tokaj, Regéc, Szerencs és Ónod urának.

¹¹ AdVO. Registres paroissiaux. 3E48 4. Cléry-en-Vexin. Tom. 1746–1768. Fol. 106.